

את ראשיתה של שנת 1970 איפיינו תופעות אחדות:

- היינו שרויים בעיצומה של מלחמת התשה, שסופה לא נראה באופק.
- נגלתה ראשית המעורבות הפיסית של הסובייטים במצרים, שהתבטאה בהצבת סוללות טילים מאוישות רוסיים ובנוכחותן של טייסות קרב מבצעיות עם טייסים רוסיים.
- הסתייגות עקבית כמעט של ארצות הברית מהספקת הנשק הדרוש לישראל, וקשיים בהשגת אמצעי הלחימה המתקדמים והמתוחכמים.
- מנהיגותו הבלתי-מעוררת של נאצר בעולם הערבי.

מ 1970
אל
1971

- פעילות המחבלים בגבול ירדן נמצאה בשיאה, והמחבלים נהנו משיתוף פעולה ומסיוע פעיל של הצבא הירדני והכוחות העיראקיים בירדן. "הפיקוד המזרחי", שפעל בהשראה מצרית, כלל את הכוחות הירדניים, הסוריים והעיראקיים, בעוצמה של כמעט שלוש דיביזיות.

כיום, בראשית 1971, חלו תמורות חשובות מאוד, בחלקן — תוצאת האופן בו כילכלנו מעשינו במשך השנה. ודאי, חלק מן התמורות הללו הן תמורות, "טבעיות", שאינן קשורות בפעילותנו ובצעדים שנקטנו. על אלה נמנים, למשל, מותו של נאצר, וההתנגשות בין המחבלים וצבא ירדן, שלא היו תוצאות או השלכות של פעילותנו.

התמורות האחרות שחלו הן פונקציה ישירה של מהלכינו ושל פעילותינו. בשני הישגים יכול צה"ל להתברך ולראותם כהישגיו שלו. האחד — ההתעצמות העצומה שחלה בכוחנו במרוצת השנה, והאחר — עצם קיומה של הפסקת האש.

אשר להישג הראשון, שנת 1970 היתה שנה ברוכה מבחינת אמצעי הלחימה אשר נקלטו בפועל בשורות צה"ל. ההתעצמות נתאפשרה הודות לשני נתונים: האחד — השינוי שחל במרוצת שנת 1970 בעמדה האמריקנית בנושא זה. ארה"ב נוכחה לדעת, כי איננו מדברים בלבד על נכונות להי לחם, אלא אף נלחמים, וכי ברית המועצות מסייעת בצורה פעילה למצרים. הנתון האחר אשר איפשר התעצמות עצומה זו, הוא כושרו המבצעי והטכני של צה"ל לקלוט את כל המערכות הרבות, המורכבות והמתוחכמות שקיבלנו.

מן הראוי להוקיר יכולת זו של צה"ל להתגבר על מגוון האמצעים והפריטים אשר נוספו לו, המקנים שכלול ויעילות לכלי המלחמה העומדים לרשותו כיום. הישג זה היה מרשים במיוחד, ומעודד גם לגבי העתיד. אשר להפסקת האש — מצרים וברית המועצות התיאשו ממלחמת ההתשה בקיץ 1970 לאחר ש-16 חודשי לחימה לא נתנו להם ולא כלום. לוא השיגו המצרים בתקופת מלחמת ההתשה הישג ממשי כלשהו, ולוא קטן, אילו השתלטו על קטע כלשהו של הגדה המזרחית של התעלה, או על מעוז או שניים — אין ספק כי דבר זה היה נותן להם אורך נשימה ויסוד לאמונתם, כי בדרך של שימוש בכוח יוכלו להשיג הישגים.

אילו חשו הרוסים כי עצם נוכחותם הרתיעה אותנו, לא היו פועלים כפי שפעלו, ולא היו נענים ליוזמת השלום האמריקנית, שפירושה העתקת המאמצים משדה הקרב אל הזירה המדינית.

הפסקת האש היא, איפוא, הישגו של צה"ל במרוצת השנה האחרונה. השגנו זאת כי לא זננו בשום מקום לאורך התעלה אף במילימטר אחד, ובמקביל הנחתנו על המצרים מכות קשות מאוד באויר, ביבשה ובים.

ההישג לא בא בקלות, הוא עלה לנו בקרבנות, במאמצים רבים, ובהון רב; אך מאמצים קולקטיביים אלה נתנו את פירותיהם. וראוי לצטט בהקשר זה את דברי אלוף יצחק שדה ז"ל, אשר אמר:

"כאשר יורד אצלך גשם, דע לך שגם בצד ההוא אין השמש זורחת". אימרה זו היתה נכונה בעבר, והיא נכונה גם היום וגם לעתיד. הסיכוי לנצח הוא לצד הדבק במטרה, אשר לו גם אורך נשימה וגם עמידה איתנה.

מדברי הרמטכ"ל
רב-אלוף חיים בר-לב
בפני סגל הפיקוד הכללי